

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący	SSO Alina Gąsior
Protokolant	st.sekr.sąd. Beata Gurdziołek

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa K. S.

przeciwko Skarbowi Państwa- Aresztowi Śledczemu w P.

o zadośćuczynienie

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powoda K. S. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego Skarbu Państwa- Aresztu Śledczego w P. ;
3. przyznaje na rzecz pełnomocnika P. D. kwotę 7.200,00 (siedem tysięcy dwieście 00/100) złotych wraz z należnym podatkiem od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi K. S. z urzędu, które nakazuje wypłacić ze środków Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim.

SSO Alina Gąsior

Sygn. akt I C 45/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 lutego 2017 r. powód K. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego Aresztu Śledczego w P. kwoty 300.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia. W uzasadnieniu wskazał, iż w czasie odbywania kary w pozwanym zakładzie nie zapewniono mu warunków umożliwiających zachowanie intymności w ten sposób, że nie miał on możliwości w odosobnieniu korzystać z toalety, jak też myć się ze względu na ciągłą obecność innych więźniów i monitoring. Ponadto powód zarzucił pozwanemu naruszenie zasad BHP i przekraczanie uprawnień w czasie przeszukiwań cel, a także wskazał na zły stan sanitarny niektórych pomieszczeń pozwanego zakładu, brak dostępu do ortopedy i przedłużające się oczekiwanie na zalecane ćwiczenia, zbyt małą odległość miejsca spożywania od sanitariatów posiłków w celi, brak środków do odkażania sanitariatów, poziom wyżywienia, niemożność dostarczania mu witamin przez rodzinę, brak pozwolenia na wentylator w celi. Powód zarzucił również funkcjonariuszom pozwanego, iż byli złośliwi w stosunku do niego i odwiedzających go osób.

W odpowiedzi na pozew z dnia 14 kwietnia 2017 r. pozwany Skarb Państwa – Areszt Śledczy w P. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Następie pismem z dnia 24 kwietnia 2017 r. pozwany Areszt wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Pozwany zakwestionował roszczenie co do zasady i co do wysokości. W uzasadnieniu podniósł, iż powód nie wykazał przesłanek odpowiedzialności pozwanego, w szczególności, iż poniósł on szkodę oraz że między działaniami pozwanej jednostki a zaistniałą ewentualną szkodą istnieje związek przyczynowy, jak również, iż żądanie powoda jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Pozwany wskazał, iż warunki, w jakich powód odbywa karę, spełniają wymogi określone rozporządzeniem ministra Sprawiedliwości w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, a także w KKW.

W piśmie z dnia 7 sierpnia 2017 r. pełnomocnik powoda sprecyzował żądanie i wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 200.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, ból i cierpienie powstałe w wyniku zaniedbań w procesie leczenia powoda, w szczególności poprzez nieprawidłową diagnostykę i leczenie operacyjne powoda w okresie przebywania w pozwanym areszcie, co doprowadziło do bezpośredniego zagrożenia jego życia i negatywnych konsekwencji zdrowotnych, a także kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w następstwie warunków socjalno-bytowych oraz sanitarnych w okresie przebywania w pozwanym areszcie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód przebywał w pozwanym areszcie w okresie od dnia 16 października 2015 r. do 23 grudnia 2016 r. W tym czasie przebywał:

- w okresie 16.10.2015-16.11.2015 r. na oddziale I w celi mieszkalnej numer (...) o pow. 10,45 m² – zakwaterowany pojedynczo,
- w okresie 16.11.2015-6.09.2016 r. na oddziale I w celi mieszkalnej nr (...) o pow. 10,62 m² – w okresie 16.11.2015-24.12.2015 oraz 8.06.2016-14.07.2016 przebywał z innym osadzonym, w pozostałym okresie był zakwaterowany pojedynczo,
- w okresie 6.09.2016-16.09.2016 r. na oddziale I w celi mieszkalnej nr (...) o pow. 10,82 m² – zakwaterowany pojedynczo,
- w okresie 16.09.2016 r.-23.12.2016 r. na oddziale I w celi mieszkalnej nr (...) o pow. 10,62 m² – zakwaterowany pojedynczo,
- w okresie 23.12.2016-28.12.2016 na oddziale III w celi mieszkalnej nr (...) o pow. 10,81 m² – zakwaterowany z dwoma innymi osadzonymi.

/dowód: notatka służbowa k.42, k.47, zeznania świadka M. Z.: nagranie 00:05:03-00:08:58, protokół k.92v, płyta k.94/

W czasie pobytu w Areszcie Śledczym powód składał skargi: w dniu 6.11.2015 r. dotyczącą wymiany obuwia oraz materacy, a także w dniach 9.07.2016 r. i 9.10.16 r. dotyczące wyżywienie. Skargi te zostały uznane za bezzasadne.

W zakresie skarg dotyczących żywności zostały przeprowadzone kontrole żywności.

/dowód: pismo pozwanego k.42-42v, zeznania świadka M. Z.: nagranie 00:08:58-00:10:29, protokół k.92v-93, płyta k.94/

Po zgłoszeniu potrzeby wymiany obuwia, powód dostał nowe.

/dowód: zeznania świadka M. Z.: nagranie 00:16:18-00:18:07, protokół k.93, płyta k.94

Jadłospis obowiązujący w pozwanym areszcie układa osoba z wykształceniem technicznym w zakresie żywności, używając programów pozwalających na prawidłowe wyliczenie kalorii oraz zawartości składników odżywczych. Posiłek osadzonych uwzględnia zalecenia lekarzy.

Powód w czasie pobytu w pozwanym areszcie miał zaleconą dietę lekkostrawną, pozbawioną ostrych przypraw.

/dowód: zeznania świadka M. Z.: nagranie 00:08:58-00:10:29, protokół k.92v-93, płyta k.94/

W dniu 11 stycznia 2016 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przeprowadził kontrolę żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W czasie kontroli ustalono, że posiłki dietetyczne przygotowywane są osadzonym na podstawie zaświadczeń lekarskich, a jadłospis układany jest przez zespół dietetyków Służby Więziennej w Ł., jednakowy dla wszystkich zakładów z terenu województwa (...). Stawka żywieniowa wynosi 4,80 zł/dz. Na miejscu w Areszcie Śledczym w P. zatrudnia się dwie osoby, które nadzorują w Areszcie całą gospodarkę żywnościową oraz sporadycznie układają jadłospis - I. K., która ukończyła studia wyższe na (...) o kierunku technologa żywności oraz N. Ż., który zatrudniony jest od 10 lat i posiada stosowne doświadczenie oraz ukończył kursy wewnętrzne prowadzone przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Ł.. Skontrolowane posiłki były zgodne z jadłospisem, ich ocena wizualna nie budziła podejrzeń co do jakości zdrowotnej. Dostawy surowców i półproduktów mają miejsce 2 w tygodniu poza pieczywem, które dostarczane jest codziennie. Prowadzone są bieżące zapisy związane z kontrolą dostaw surowców. Przeprowadzono również kontrolę magazynów mięsa, wędlin, produktów suchych – wszystkie produkty i wyroby były w terminach przydatności do spożycia. W Areszcie używa się wody z wodociągu lokalnego.

Kontrola nie wykazała uchybień po stronie pozwanego.

/dowód: protokół kontroli k.25-30/

W dniu 20 lutego 2016 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przeprowadził kolejną kontrolę żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Kontrola objęła jedną z jedenastu diet – lekkostrawną, z której korzysta ok. 100 osadzonych. Stawka żywieniowa dla tej diety wynosi 5,70. Dokonano również kontroli pomieszczenia do obróbki wstępnej warzyw, a także wizualnie oceniono, że warzywa są obierane dokładnie i nie posiadają zanieczyszczeń. Nie stwierdzono niewłaściwej jakości warzyw przygotowanych już do spożycia.

Kontrola nie wykazała uchybień po stronie pozwanego.

/dowód: protokół kontroli k.34-37/

Cele na oddziale nr 1 są przeznaczone dla przestępców niebezpiecznych. Cele zaopatrzone są tam w kącik sanitarny, toaletę, natrysk, wentylację grawitacyjną, okno otwierane wentylowane, stół, krzesło, łóżko, materac, pościel, szafkę na przybory. Sprzęt jest tam przymocowany do podłogi ze względów bezpieczeństwa, sanitariaty nie są oddzielone ścianą, aby osadzony był widoczny dla służby więziennej. Za czystość cel odpowiada osadzony. Środki czystości dostarcza Areszt Śledczy.

/dowód: zeznania świadka M. Z.: nagranie 00:12:38-00:16:18, protokół k.93, płyta k.94/

Cele, w których przebywał powód, były wyposażone w 2 kamery. Cele te nie posiadały zasłon oddzielających część sanitarną od reszty celi.

/dowód: zeznania powoda: nagranie 00:04:57-00:11:35, protokół k.183, płyta k.182/

Obrazy z kamer wyświetlane były na monitorach z zasłoniętymi częściami intymnymi.

/dowód: zeznania świadka M. Z.: nagranie 00:12:38-00:16:18, protokół k.93, płyta k.94/

Środki czystości zapewniał osadzonym pozwany Areszt Śledczy.

/dowód: zeznania świadka M. Z.: nagranie 00:15:07-00:16:18, protokół k.93, płyta k.94, zeznania świadka Z. M.: nagranie 00:03:15-00:09:10, płyta k.117/

W dniu 20 stycznia 2016 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przeprowadził kontrolę dotyczącą stanu sanitarnego Zakładu Karnego. Kontroli podlegały oddziały VI (cele 166, 142, 146) i IX (cele 469, 468). Kontrola nie wykazała uchybień w zakresie stanu sanitarnego cel i oddziałów. Środki higieny i środki czystości rozdawane są wg rozdzielnika, środki dezynfekujące rozdzielane są do cel wyłącznie pod nadzorem oddziałowych. Woda ciepła jest do cel dostarczana zgodnie z regulaminem. Strzyżenie więźniów dokonuje osadzony według grafiku w wydzielonym pomieszczeniu, sprzęt fryzjerski jest czysty. Na terenie Aresztu znajduje się boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią asfaltową. Stan aresztu i jego terenu został określony jako dobry.

Kontrola nie wykazała uchybień po stronie pozwanego.

/dowód: protokół kontroli k.31-33/

W dniu 16 lutego 2016 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przeprowadził kontrolę dotyczącą stanu sanitarnego urządzenia wodociągowego. Kontrola wykazała, że stan sanitarny ujęcia wody jest dobry.

/dowód: protokół kontroli k.38-49/

Powód w czasie odbywania kary w pozwanym areszcie był nerwowy. W obecności innego osadzonego nie skarżył się na panujące warunki w celi oraz na posiłki.

/dowód: zeznania świadka Z. M.: nagranie 00:03:15-00:09:10, płyta k.117/

Powód cierpi na schorzenia ortopedyczne w postaci zwyrodnienia kręgosłupa w odcinku szyjnym i piersiowym oraz odczuwa ból w stawach kolanowych, barku i łokciu. Przed odbywaniem kary pozbawienia wolności leczył się ortopedycznie w 2008 i 2014 r.

W czasie pobytu w Areszcie Śledczym w P. był pod stałą opieką lekarza ortopedy. Zalecone miał wstrzyknięcie blokady oraz zażycie środków przeciwbólowych

/dowód: zeznania powoda: nagranie 00:04:57-00:11:35, protokół k.183, płytak.182/

Podczas odbywania kary pozbawienia wolności w pozwanej jednostce, tj. od dnia 16 października 2015 r. do 23 grudnia 2016 r. powód odbył ok. 70 wizyt lekarskich u lekarzy różnych specjalności oraz dyplomowanych pielęgniarek. Wizyty ortopedyczne odbyły się w dniach 8 grudnia 2015 r., 16 marca 2016 r., 22 sierpnia 2016 r.

/dowód: dokumentacja medyczna załączona do akt sprawy/

Powód czekał 3 miesiące na wstrzyknięcie tzw. blokady na kolejnej wizycie zgodnie z zaleceniem lekarza z dnia 8 grudnia 2015 r.

/dowód: zeznania powoda: nagranie 00:04:57-00:11:35, protokół k.183, płytak.182/

Sąd ustalił powyższy stan na podstawie wyżej wskazanych dowodów. Sąd pominął dowód z zeznań świadka Ł. P.. Świadek ten nie stawiał się na rozprawie mimo prawidłowo doręczonych wezwań do osobistego stawiennictwa, w

tym świadek ten nie stawiał się na rozprawie w dniu 14 czerwca 2018 roku, na którym upłynął termin określony na podstawie art. 242 kpc. Świadek nie usprawiedliwił swojego niestawiennictwa. Sąd uznał, że kolejne wezwanie świadka, jak też uwzględnienie wniosku pełnomocnika powoda o doprowadzenie świadka przez Policję spowoduje wydłużenie postępowania. Ponadto Sąd oddalił wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych neurologa, ortopedy i pulmonologa, zgłoszonych w piśmie z 7.08.2017 roku. Powód w toku postępowania zarówno w pismach procesowych (w tym również formułowanych przez pełnomocnika) jak i w zeznaniach nie określił, jakiej doznał krzywdy, w szczególności na czym polegał doznany przez niego rozstrój zdrowia, jak również jakich dokładnie zaniedbań miał się dopuścić pozwany. Dlatego też dowód z opinii biegłych tyłu specjalizacji Sąd oddalił jako zbędny dla rozstrzygnięcia sprawy wobec braku wykazania odpowiedzialności pozwanego jak i samej szkody, jak też zmierzający do wydłużenia postępowania. Należy również wskazać, że powód sam wskazywał, że jego szkoda miała głównie wynikać z braku zapewnienia mu intymności, nie zaś z wadliwego leczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest bezzasadne.

Roszczenie powoda znajduje podstawę w treści art. 445 § 1 kc w zw. z art. 444 kc w zakresie zadośćuczynienia za krzywdę, ból i cierpienie powstałe w wyniku w związku ze sposobem leczenia powoda w pozwanej jednostce oraz w treści art. 448 kc w zw. z art. 23 i 24 § 1 kc w zakresie zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku z warunkami socjalno-bytowych oraz sanitarnymi, w jakich przebywał powód.

I tak zgodnie z art. 444 § 1 kc w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu. Natomiast stosownie do art. 445 § 1 kc w wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

W przeciwieństwie do art. 448 kc, który pozwala na przyznanie zadośćuczynienia za naruszenie każdego dobra osobistego, art. 445 stanowi podstawę zasądzenia zadośćuczynienia tylko w przypadku naruszenia dóbr osobistych wskazanych w art. 444 kc. W przedmiotowej sprawie dobrem tym jest zdrowie. Przy czym art. 444 kc znajdzie zastosowanie dopiero po powstaniu (na podstawie innych regulacji – np. art. 415 lub art. 436 kc) cywilnej odpowiedzialności odszkodowawczej. Komentowany przepis ma jednak zastosowanie do cywilnej odpowiedzialności odszkodowawczej bez względu na jakiej zasadzie (winy, ryzyka, słuszności) odpowiedzialność ta jest oparta.

Zgodnie z ogólnymi zasadami rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 kc), osoba żądająca zadośćuczynienia udowodnić powinna wszystkie przesłanki jego zasądzenia, tj. wyrządzenie krzywdy czynem niedozwolonym oraz adekwatny związek przyczynowy między czynem a krzywdą.

Powód w toku postępowania nie wykazał, iż był pozbawiony prawidłowej opieki medycznej. Powód w zeznaniach uskarżał się co prawda na dolegliwości związane z układem ruchu, jednak z dokumentacji medycznej załączonej do sprawy wynika, iż w czasie odbywania kary w pozwanym zakładzie karnym był poddany leczeniu ortopedycznemu. Na gruncie kodeksu karnego wykonawczego (art. 115 i art. 102 pkt 1) skazanym należy zapewnić opiekę lekarską w placówkach służby zdrowia w zakładach karnych, a razie potrzeby - w placówkach poza tymi zakładami. Zadaniem więziennej służby zdrowia nie jest spełnianie dowolnych, często wygórowanych oczekiwań osób pozbawionych wolności, ale utrzymywanie ich w niepogorszonym stanie zdrowia, zapewnianie niezbędnej, standardowej opieki. Również Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności nie gwarantuje prawa do otrzymania pomocy lekarskiej, która przewyższałaby standardowy poziom leczenia dostępny dla ogółu społeczeństwa. W ocenie Sądu powód miał zapewnioną prawidłową opiekę medyczną. Ponadto powód nie wykazał również w żadne sposób doznanej przez siebie krzywdy w tym zakresie, polegającej doznaniu rozstroju lub pogorszenia jego zdrowia.

Dlatego też powództwo co do zadośćuczynienia wynikającego z zaniedbań w zakresie leczenia nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przechodząc do drugiego żądania powoda, odnieść należy się do treści art. 448 kc, który jest z kolei samodzielnym instrumentem ochrony dóbr osobistych. Przepis wymienia przesłanki i środki sądowej ochrony dóbr osobistych. Przesłankami ochrony dóbr osobistych, które muszą być spełnione łącznie, są: istnienie dobra osobistego, zagrożenie lub naruszenie tego dobra oraz bezprawność zagrożenia lub naruszenia.

Pierwsze dwie przesłanki udowodnić musi powód dochodzący ochrony, natomiast pozwany może bronić się, wykazując, że nie działał bezprawnie. Na pozwanym spoczywać będzie ciężar dowodu w tym zakresie. Jednoznacznie wskazuje na to przepis art. 24 § 1 k.c. używając zwrotu „chyba, że nie jest ono bezprawne” (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2004 r., V CK 609/03, Lex nr 109404). W sprawach o odszkodowanie bądź zadośćuczynienie związane z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności, przyjmuje się, że to na pozwanym spoczywa ciężar dowodu, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2008 r., V CSK 431/06, OSNC 23008/1/13). Jeśli zatem pozwany wykaże, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom powództwo zostanie oddalone wobec braku bezprawności w zachowaniu pozwanego.

W pierwszej kolejności należy zatem ustalić, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda oraz czy działanie pozwanego było bezprawne, przy czym tylko wykazanie pierwszej z wymienionych przesłanek należało do powoda. Przewidziane w art. 24 kc domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego, na stronę pozwaną przerzuca ciężar udowodnienia, że jej działanie było zgodne z prawem. W razie wykazania, że naruszenie dóbr osobistych powoda odbyło się przez niezgodne z prawem działania Aresztu Śledczego, dla odpowiedzialności Skarbu Państwa z tego tytułu, nie byłoby już konieczne wykazywanie przesłanki zawinienia.

Zgodnie z przepisem art. 23 kc, dobra osobiste człowieka, jak w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Stosownie zaś do treści przepisu art. 24 § 1 kc, ten czyje dobro zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia ich skutków, w szczególności, ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie, może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

W tym miejscu należy jednak podkreślić, iż dokonując oceny, że określone zachowanie dotknęło sfery dóbr osobistych osoby żądającej ochrony, Sąd ma na uwadze nie tylko punkt widzenia osoby żądającej ochrony i jej indywidualną wrażliwość (kryterium subiektywne), ale przede wszystkim kryterium wzorców obiektywnych, w tym także odczucia szerszego grona osób oraz powszechnie przyjmowane i zasługujące na akceptację normy postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i w doktrynie od dawna została przesądzona kwestia obiektywnej koncepcji naruszenia dóbr osobistych – to jest ocenianej z punktu widzenia reakcji i odczuć społeczeństwa, a nie bezpośrednio zainteresowanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 1976 roku, sygn. II CR 692/75, OSNCP 1976/11/251 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1999 roku, sygn. I CKN 16/98, OSNC 2000/2/25).

Dobra osobiste są szczególnie narażone na uszczerbek przy wykonywaniu władzy publicznej. Stosownie do treści art. 30 Konstytucji RP, przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie państwo działa w ramach imperium, realizując swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007 r., II CSK 269/07, LEX nr 315849). W przypadku osób skazanych istnieje większa trudność w ocenie naruszenia ich dóbr osobistych, a to z

uwagi na fakt, iż samo pozbawienie wolności jest już ze swej istoty naruszeniem dobra osobistego w postaci wolności, godności. Samo pozbawienie wolności na skutek tymczasowego aresztowania, czy też w oparciu o wyrok skazujący, jak i wszelkie procedury, którym podlega osadzony w zakładzie karnym są jednak przewidziane prawem. Tak więc o naruszeniu dóbr osobistych skazanego można mówić dopiero wówczas, gdy dobra te zostają naruszone wskutek działań nieprzewidzianych procedurą regulującą pozbawienie wolności. Działanie w ramach porządku prawnego wyłącza bezprawność w rozumieniu art. 24 kc, jeśli jest ono dokonane w granicach określonych porządkiem prawnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 roku, I CKN 1149/98, Lex nr 50831). Wymóg zapewnienia przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymogów nowożytnego państwa prawa, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Stanowi o tym wprost art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę międzynarodowego paktu praw osobistych i publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167 i 169) głoszący, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Także art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r., ratyfikowany przez Polskę w 1993 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) stanowiący, że nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu, wprowadza obowiązek władzy publicznej zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych godziwych i humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nienaruszających godności ludzkiej. Łączy się z tym wynikający z art. 8 ust. 1 Konwencji nakaz poszanowania życia prywatnego obywateli i ich prawa do intymności, co w odniesieniu do osób osadzonych w zakładach karnych oznacza obowiązek zapewnienia takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznają istotnego uszczerbku. Odpowiednikami powyższych norm prawa międzynarodowego są art. 40, 41 ust. 4 i art. 47 Konstytucji wprowadzające wskazane zasady na grunt prawa polskiego.

Poszanowanie i ochrona godności jest obowiązkiem władzy publicznej, wypełniającej zadania represyjne państwa. Realizacja pozbawienia wolności wiąże się z ustaleniem poziomu, na którym warunki uwięzienia są „odpowiednie” i nie naruszają przyrodzonej i niezbywalnej godności człowieka. Wyjściowe założenie dla określenia wymaganego poziomu jest takie, by traktowanie człowieka pozbawionego wolności nie było poniżające i niehumanitarne, a ograniczenia i dolegliwości, które musi on znosić, nie przekraczały koniecznego rozmiaru wynikającego z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka oraz nie przewyższały ciężaru nieuniknionego cierpienia, nieodłącznie związanego z samym faktem uwięzienia. Jednocześnie organy zakładów karnych szczególnie mają obowiązek stworzenia takiego systemu organizacji kontroli i nadzoru, który zapewni osobom osadzonym całkowite bezpieczeństwo pobytu w zakładzie, a w szczególności ochronę ich życia i zdrowia. I tak z przepisów kodeksu karnego wykonawczego dotyczących sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności (w tym przede wszystkim art. 108 § 1 kkw) można wywieść normę prawną, nakładającą na funkcjonariuszy służby więziennej obowiązek sprawowania stałego nadzoru nad skazanymi. Konkretnych zachowań mieszczących się w pojęciu nadzoru nie można przy tym postrzegać kazuistycznie. Nie ulega jednak wątpliwości, że codzienne życie osoby pozbawionej wolności powinno pozostawać pod kontrolą funkcjonariuszy służby więziennej sprawowaną w sposób pozwalający z jednej strony osiągnąć cel orzeczonej kary, z drugiej natomiast zapewnić ochronę osoby skazanego. Ochronę tę trzeba rozumieć szeroko, nie tylko jako zapobieganie szkodliwym działaniom innych osób, lecz także zagrożeniom pochodzącym od samych skazanych, np. zamachom samobójczym lub samouszkodzeniom.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika wprawdzie, że powód przebywał w celach, w których nie oddzielono urządzeń sanitarnych od reszty pomieszczenia, jednak zjawiska te nie były wymierzone lub nakierowane przeciwko powodowi. Wynikało to z ograniczeń techniczno-organizacyjnych, z których wystąpieniem musieli liczyć się osadzeni. W żadnym okresie izolacji powoda nie doszło do naruszenia wymagań dotyczących zapewnienia odpowiedniej przestrzeni mieszkalnej przypadającej na jednego osadzonego. Nie był on również traktowany odmiennie od pozostałych aresztantów. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż powód przez większą część czasu przebywał w celi sam. O naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym (areszcie śledczym) nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z pobytem w takim zakładzie, polegających na niższym od oczekiwanego standardzie celi czy urządzeń sanitarnych.

Ponadto osadzenie powoda w celi specjalnej z monitoringiem nastąpiło stosownie do art. 73a § 5 kkw, co oznacza, że obraz z kamer systemu telewizji przemysłowej zainstalowanych w części celi mieszkalnej przeznaczony do celów sanitarno - higienicznych oraz w łazniach jest przekazywany do monitorów w sposób uniemożliwiający ukazywanie intymnych części ciała osadzonego oraz wykonywanych przez niego czynności fizjologicznych. Podobne rozwiązanie wynika z art. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2009 r. w sprawie rodzaju urządzeń i środków technicznych służących do przekazywania, odtwarzania i utrwalania obrazu lub dźwięku z monitoringu w zakładach karnych, w myśl którego w celu uniemożliwienia przekazywania i utrwalania obrazu z intymnymi częściami ciała osadzonego oraz podczas wykonywania przez niego intymnych czynności fizjologicznych, stosuje się urządzenia systemu telewizji przemysłowej wyposażone w funkcję maskowania stref prywatności.

Jednakże nawet gdyby jednak przyjąć, że zaniechania strony pozwanej mogłyby doprowadzić do naruszenia dóbr osobistych powoda, nie stwarzałyby to podstaw do uwzględnienia żądania zapłaty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W każdym przypadku to do sądu należy ocena, czy zakres i stopień naruszenia dóbr osobistych, nawet gdy ono wystąpiło, uzasadniają przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego i w jakiej wysokości, przy zachowaniu zasady, że przyznana ochrona powinna być dostosowana do charakteru i rodzaju naruszonego dobra osobistego oraz stopnia i zakresu naruszenia. Z literalnego brzmienia art. 448 kc wynika, że zastosowanie tego środka usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych ma charakter fakultatywny. Nie każde więc naruszenie dobra osobistego rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi, z dnia 20 kwietnia 2017 r., I ACa 1372/16, L. i orzeczenia tam wskazane).

W zakresie zarzutów objętych pozwem, a dotyczących naruszenia zasad BHP i przekraczanie uprawnień w czasie przeszukiwań cel, niemożność dostarczania mu witamin przez rodzinę, brak pozwolenia na wentylator w celi, wskazać należy, iż powód nie podał, na czym miałyby polegać zaniedbania pozwanego w tym zakresie, jak również jakie dobro zostało naruszone tym działaniem. Z kolei zarzuty dotyczące złego stanu sanitarnego pomieszczeń pozwanego, braku środków do odkażania sanitariatów, złego poziomu żywienia nie znalazły pokrycia w ustalonym przez Sąd stanie faktycznym. Odnosząc się zarzutu co do złośliwych uwag funkcjonariuszy, powód nie tylko nie udowodnił powyższej okoliczności, ale także podczas zeznań nie był w stanie wskazać (opisać) chociażby jednego incydentu w tym zakresie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił powództwo jako nieudowodnione.

Na podstawie art. 102 kpc Sąd nie obciążył powoda kosztami procesu mając na uwadze jego sytuację osobistą i majątkową.

W niniejszej sprawie powód był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, który wniósł o zasądzenie kosztów, oświadczając, że nie zostały one opłacone w całości ani w części przez stronę. Ponieważ powód w niniejszej sprawie jest osobą przegrywającą, Sąd przyznał pełnomocnikowi z urzędu kwotę 7.200 zł powiększoną o stawkę podatku VAT na podstawie § 4 ust. 1-3 i § 8 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714).

SSO Alina Gąsior

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.

Dnia 9 sierpnia 2018 r.

SSO Alina Gąsior